

9. Obrytko, B. A. (2002). *Reklama i reklamna diialnist*. [Advertising and Advertising Activities]. Kyiv.
10. Passman, D. S. (1991). All You Need to Know About the Music Business. New York.
11. Pontirolli, A. (2022). *Nova ekonomika muzychnoi industrii*. [The New Economy of the Music Industry]. Independently.
12. Romat, Ye. V. (2006) *Osnovy reklamy*. [Fundamentals of Advertising]. Kyiv.
13. Stanislavska, K. I. (2016). *Mystetsko-vydovyshchni formy suchasnoi kultury: monohrafiia*. [Artistic and Spectacular Forms of Modern Culture: Monograph]. Kyiv.
14. Johansson, A. and Vonderau, P. (2019). Spotify Teardown: Inside the Black Box of Streaming Music. Cambridge.
15. Frid, E., Gomes, C. and Jin, Z. (2020). Music Creation by Example. CHI '20: CHI Conference on Human Factors in Computing Systems, Honolulu HI USA. New York.
16. Ratliff, J. D. and Rubinfeld, D. L. (2010). ONLINE ADVERTISING: DEFINING RELEVANT MARKETS. Journal of Competition Law and Economics. Oxford.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛУЧИН **Анатолій Вікторович** – аспірант Київського університету культури за спеціальністю «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Наукові інтереси: аудіовізуальне мистецтво, кіно, культурологія, соціокультурна діяльність.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LUCHYN **Anatolii Viktorovych** – is a graduate student of the Kyiv University of Culture majoring in «Audiovisual Art and Production».

Circle of scientific interests: audiovisual art, cinema, cultural studies, socio-cultural activity.

Стаття надійшла до редакції 19 липня 2024 р.

УДК 378.14

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.09.142

ПОЛЛОІ Каталін Дезидерівна –

доктор філософії, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3833-8368>

email: pallay.katalin@kmf.org.ua

САНТО Жофія Василівна –

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-5787-4972>

email: szanto.zsofia.b19ti@kmf.org.ua

АКАДЕМІЧНА УСПІШНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКАРПАТСЬКОГО УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ II

ПОЛЛОІ Каталін Дезидерівна, САНТО Жофія Василівна. АКАДЕМІЧНА УСПІШНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКАРПАТСЬКОГО УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ II

У статті доведено, що академічна успішність та оцінка досягнень у наш час набувають дедалі більшого значення як у середній освіті, так і у вищій освіті. Академічна успішність студентів дає уявлення про результативність освітнього закладу. Дослідження спрямоване на виявлення відмінностей і подібності у навчальній результативності серед студентів педагогічних спеціальностей Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II. Нами розглянуто, які соціокультурні та демографічні чинники впливають на формування академічної успішності. До них ми віднесли сімейний стан, працевлаштування студентів, освітній рівень батьків, матеріальне становище, зміни в сімейному житті, дозвілля та спортивні звички.

Ключові слова: академічна успішність, результативність, чинники, студенти педагогічних спеціальностей, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II.

POLLOI Katalin Desiderivna, SANTO Zhofia Vasylivna. ACADEMIC SUCCESS OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL SPECIALTIES OF THE TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN INSTITUTE NAMED. FERENTZ RAKOTSI II

Academic achievement, the assessment of performance has a larger significance these days in mainstream education, as well as in academic education. The accomplishment of a student also reflects that of the institution.

The aim of the research is to identify the similarities and differences among the students who participate in teacher training at Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, particularly when it comes to academic achievement. Furthermore, the research presents an insight on which sociocultural and demographic components take part in shaping these achievements. These components consisted of familial background, student employment, the educational background of the parents, financial background, changes in domestic life, spare time activities and sporting activities. The main data collection method was in the form of a questionnaire. While constructing the questionnaire, former researches about student achievements were taken into consideration.

The survey was aimed towards students attending the teacher training course at Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. Nearly half (47,8%) of the mentioned students participated in the questionnaire (N=163).

Keywords: *academic achievement, effectiveness, factors students participating in teacher training, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Bevezetés. A hallgatói eredményesség számos szempontból megközelíthető. Egyrészt az oktatási rendszerbe való befektetések megtérülése, a társadalmi mobilitás, státusemelkedés, az oktatáspolitikai, oktatásszociológia szempontjaiból is elemezhetjük. Másrészt dimenzióihoz hozzátartozik a megszakítás nélküli tanulmányi idő, a folytonos előrehaladás. Ide sorolhatjuk az előre kitűzött tanulmányi cél melletti elköteleződést, ami a kiválasztott felsőoktatási intézmény és szak melletti kitartást jelenti. Eredményességi dimenzióként tekinthetünk a felsőoktatási intézmények által nyújtott tanulmányi tevékenységek lehetőségének igénybevételére és az ilyen jellegű tevékenységek keretében elért eredményekre. További eredményességi dimenzióként szolgálnak a felsőoktatási intézményekben elért tanulmányi és tudományos teljesítmények.

Kutatások igazolják, hogy a hallgatók családi háttere, szocioökonómiai státusza, etnikai hovatartozása, neme, társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességre. A kutatás segítségével képet kaphatunk arról, hogy egy kisebbségi felsőoktatási intézményben milyen eredményességi mutatókról számolhatnak be a pedagógusképzésben résztvevő hallgatók.

A kutatás arra keresi választ, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II.RF KMF) pedagógusképzésben résztvevő hallgatói között milyen különbségek és hasonlóságok fedezhetők fel a tanulmányi eredményesség terén. Ezen kívül feltárjuk, hogy mely szociokulturális és demográfiai tényezőknek van szerepük a tanulmányi eredményesség formálásában. Ezek közé soroltuk a családi állapotot, a szülők iskolai végzettségét, anyagi helyzetet, változást a családi életben, szabadidős programokat, sportolási szokásokat.

A kutatás fő módszereként a kérdőíves felmérést választottuk. A kérdőív elkészítésénél korábbi hallgatói eredményességet vizsgáló kutatást vettünk alapul. A kérdőívben zárt kérdéscsoportokat tettünk fel a vizsgált célcsoportnak. A kérdőív első része a legfontosabb társadalmi háttérváltozókra irányuló kérdéseket tartalmazta, a második részben a hallgatói eredményességre irányuló kérdéseket tettük fel, míg a harmadik rész a sportolási szokásokra kérdezett rá. A teljeskörű felmérés kiterjedt a II. RF KMF pedagógusképzésben résztvevő hallgatóira. Jelen esetben az alábbi szakon tanuló hallgatókat vontuk be a kutatásba: biológia, földrajz, informatika, kémia, matematika, angol, magyar, ukrán és német nyelv, természettudományok, történelem, óvodapedagógia és tanító szakok.

Tanulmányi eredményesség a felsőoktatásban. A tanulmányi eredményesség intézményen belül mérhető, többdimenziós és legalább öt építőelemből építhető fel. Az első dimenzió magában foglalja a tudományos karrier folytonosságának tovább haladását, kitartás a tanulmányi céljaink mellett, aminek az eredménye a jövőben nyilvánul meg. A második dimenzióba soroljuk a tudásszerzés lehetőségével élést, amit a felsőoktatási intézmények kínálnak. Ide tartoznak az önként vállalt tanulmányi tevékenységek és ezek által keletkezett eredmények. A felsőoktatásban az eredményesség harmadik dimenziójában az akadémiai és tudományos normákat fogadják el [1]. Az eredményesség negyedik dimenziója a munkára való hajlandóság. A felsőoktatás évei a munkával kapcsolatos értékek, normák és attitűdök formálása. Az eredményesség ötödik dimenziójaként a továbbtanulást és az önképzésre való hajlandóságot sorolják, mert ez elkerülhetetlen a dinamikus változó környezetbe [10].

A diákok tanulmányi eredményei mellett az eredményességet mutatja meg a munkaerőpiaci elhelyezkedés és a továbbtanulási arány. Felsőoktatásban az eredményesség mérésének technikája nem annyira kidolgozott, mint a középfokú oktatás szintjén. A kutatások vizsgálják a nyelvvizsgálóval való rendelkezést, egyetemekre és főiskolákra való továbbtanulási terveket, doktori fokozat tervezését, külföldi tanulmányutakat [2]. További eredményességi mutató a felsőoktatás minden szintjére való belépés, a bennmaradás, a szintek közötti továbbhaladás sikere, a vizsga eredményeinek változása egyéni vagy összesített átlagok szerint, a be- és kilépéskori mérés feltételező haladása, és akár elkötelezettség a tudományos tanulmányokban, és a hallgatói munkavégzésben [9; 10].

Egyes kutatások szerint a hallgatók eredményességében nem csupán az oktatási intézmény hatása a befolyásoló, hanem a családi háttér és az egyéni képességek is számítanak. Horn és Sinka eredményei szerint az eredményességet 42%-ban a hallgatók társadalmi háttere magyarázza, és az oktatási intézmény által befolyásolható tényezők kevésbé hatnak [5]. Kommaraju és Nadler [6] szerint a kognitív képességen kívül vannak más funkciók is. A pszichológiához szorosan kapcsolódó tényezők szintén befolyásolják a hallgatók tanulási eredményességét [4].

Tanulmányi eredményességre ható tényezők. Gyakran felmerülő nehézség a felnőttkori tanulás kapcsán, a munka és a családi teendők elvégzése egyszerre a tanulással. Országos és regionális adatok bizonyították, hogy azok a legeredményesebb tanulók, akik már stabil párkapcsolatban élnek, akik gyermeket, illetve több gyermeket nevelnek. Egyes kutatások alapján, arra a bizonyításra jutottak, hogy a tanulást nem akadályozzák az otthoni teendők, illetve a család. Illetve, hogy azok a tanulók, akik már házasságban élnek, sokkal eredményesebbek a párkapcsolatban élő, vagy egyedülálló tanuló társaiknál. Azt az eredményt kapták, hogy akik stabil párkapcsolatban élnek, jobb eredménnyel és kisebb halasztással fejezik be tanulmányaikat [3]. Azok, akik több tevékenységet végeznek nap mint nap (munka mellett társ és szülő), azok kevesebb időt fordítanak a tanulmányaikra. Viszont az eredményesség mutatói, mint már említettük mást mutatnak. A legeredményesebb a családi állapot szerint azok, akik már házasok és gyermeket nevelnek [2].

A szakirodalomban nem sok példát találunk arra a vizsgálatra, hogy milyen kapcsolat van a sportolás és az akadémiai eredményesség között, illetve, hogy melyek azok a tényezők, amelyek hatására valaki elkezdi a sportolást. A rendszeres sportolás inkább a személyiségre gyakorol pozitív hatást. Mivel a sport fejleszti a személyiséget azáltal, hogy számos dologra megtanít. Megtanít

arra, hogy tiszteljük a kemény munkát, megtanít kitartónak lenni, önbizalom növelő hatása van, kialakít számos pozitív értékeket, szokásokat, segíti a tanulók jobb teljesítményét az élet más területén is, hozzájárulva ezzel tanulmányi eredményességükhöz is. A sport, a szubjektív jóllét és az eredményesség közötti összefüggések két szempontból vizsgálhatók: egyes munkák abból a feltételezésből indulnak ki, hogy a sportnak pozitív hatása van a szubjektív jóllétre, illetve ennek egyes dimenzióira (pszichológiai, fizikai, szociális), s ennek következményei a jobb tanulmányi eredmények [7].

Coleman úgy véli, hogy az olyan tanórán kívüli tevékenységek, mint a sport, segítik a fiatalokat abban, hogy elfogadják és megerősítsék szerepüket és tekintélyüket kortársaik körében, a sportágak népszerűsége miatt pedig jobban kötődnek a tanárokhöz és a szülőkhöz. Ezáltal nő társadalmi tőkéjük, ami pozitívan hat a tanulmányi eredményességükre is. Viszont mivel a sportolás energiát von el a tanulástól, és az iskolák is jelentős szerepet tulajdonítanak a sportolók teljesítményének, mert az a siker, ezért a sport és a sportteljesítmény előtérbe helyezésével a tanulmányi eredményességük csökkenéséhez is hozzájárulnak [8].

A vizsgálat módszertani keretei. Kutatásunk eszköze a kérdőív volt. A kérdőívész online valósult meg Google Űrlap segítségével. A kérdőívet BA/BSc és MA/MSc képzésben résztvevő nappali tagozatos hallgatóknak juttattuk el. Mivel eredményesség vizsgálatot végeztünk, a BA/BSc szint első évfolyamára nem terjesztettük ki a kutatást, mivel ők még nem foglalkoztak tudományos munkával, nem vettek részt konferenciákon, pályázatokon. Összesen 163 hallgató töltötte ki kérdőívünket. A vizsgált évfolyamok nappali tagozatos pedagógusképzésben résztvevő hallgatója között összesen 341 hallgató tanul, így a mintánkba közel felét, 47,8 százalékot tudtunk megkérdezni. Kutatásunk nem reprezentatív, de a célcsoport fele már átfogó eredményt mutat a hallgatók eredményességéről.

A kutatással a következő kérdésekre kerestük a választ:

- Mely szociokulturális és demográfiai tényezőknek van szerepük a tanulmányi eredményesség formálásában
- Vannak-e különbségek és hasonlóságok a különböző szakos pedagógusképzésben résztvevő hallgatók között a tanulmányi eredményesség terén?
- A sportolás pozitív vagy negatív irányba tereli a tanulmányi eredményességet?

Hipotéziseink a következők:

H1: A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésében résztvevő hallgatók társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre;

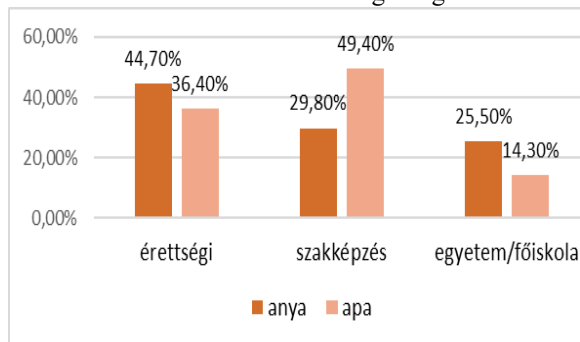
H2: Szakonként eltérő a hallgatók tanulmányi eredményessége;

H3: A sportolás pozitív hatást gyakorol a tanulmányi eredményességre.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak tanulmányi eredményessége

Mivel az eredményességben szerepet játszik a szülői mintakövetés, ezért rákérdeztünk a szülők iskolai végzettségére. A válaszadók édesanyjainak 44,7%-a, míg édesapjuk 36,4%-a rendelkezik érettséggel. Az édesapák többsége rendelkezik szakközépiskolai végzettséggel 49,4%-a, míg az édesanyák 29,8%-a rendelkezik szakközépiskolai végzettséggel. A felsőoktatásnál van a legalacsonyabb eredmény, az édesanyák csupán 25,5%-a rendelkezik felsőoktatási diplomával, az édesapák 14,3%-a. Ez azt mutatja, hogy alacsony a diplomás szülők aránya, s a II. RFKMF jelentős szerepet játszik a kárpátaljai elsőgenerációs értelmiség képzésében.

1. ábra: Szülők iskolázottsági megoszlása

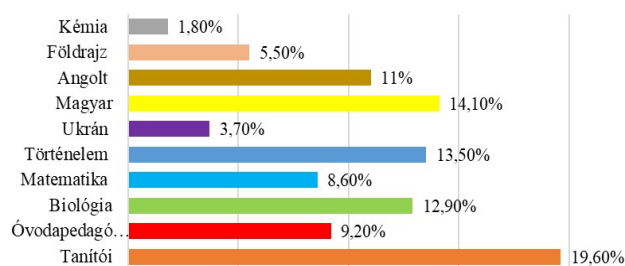

Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívünkben rákérdeztünk a hallgatók családi állapotára is. A hallgatók legtöbbje egyedülálló 52,1%, párkapcsolatban él 39,9%-a, házasságban pedig 8%-a. Ez azzal magyarázható, hogy a hallgatók nappali képzésben tanulnak, fiatalok és legtöbbjük még a párválasztás előtt áll. Rákérdeztük továbbá arra is, hogy történt-e változás a szülők családi állapotában? 83,4% esetében nem változott, házasságban/együtt élnek. Továbbá a nem változott, továbbra is külön élnek 7,4%, 5,5% az elváltak. 2,5%-nak az édesanyja megözvegyült és 1,2%-nak az édesapja özvegyült meg. Megvizsgáltuk, hogy hol élnek a hallgatók. Legtöbben faluban élnek 74,8%, városban 22,1%, megyeszékhelyben pedig 3,1%. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a hallgatók többsége kárpátaljai falvakból érkezett a főiskolára.

A megkérdezettek 19,6%-a tanító, 14,1% magyar nyelv és irodalom, 13,5% történelem, 12,9% a biológia, 11% angol nyelv és irodalom, 9,2% óvodapedagógia, 8,6% matematika, 5,5% földrajz, 3,7% ukrán nyelv és irodalom, 1,8% pedig kémia szakon tanul.

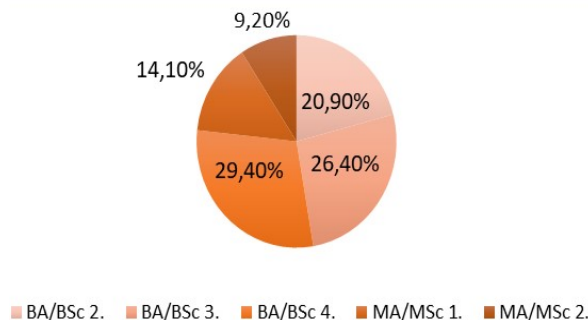
2. ábra: A hallgatók által választott szakok

Forrás: saját szerkesztés

A legtöbb válasz a BA/BSc képzésben tanuló 4. évfolyamos hallgatóktól érkezett (29,4%), követi a 3. évfolyam 26,4%-kal, aztán a 2. évfolyam 20,9%-kal. A mesterképzésben résztvevők 14,1%-a 1. 9,2%-a 2. évfolyamos.

3. ábra: Évfolyam

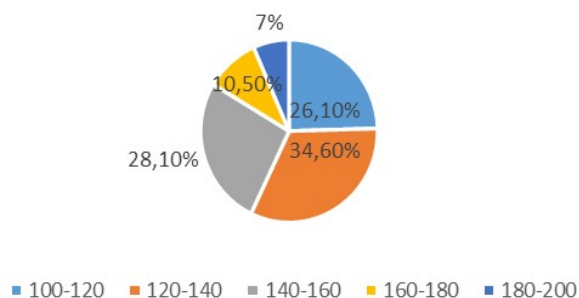

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók döntő többsége nappali tagozaton tanul (60,1%), 24,5% egyszerre tanul nappali és levelező képzésben, 15,3% levelező tagozatos. Fontos eredményességi mutató, hogy a hallgatók jelentős része (24,5%) egyszerre két szakon is tanul. A fő szakjukon nappali képzésben vesznek részt, és ezzel párhuzamosan egy másik szakot is választottak, amelyet levelező tagozaton folytatnak.

A tanulmányi eredményesség vizsgálatához hozzátartozik a bemeneti követelmények teljesítése. Ukrajnában úgynevezett külső független tesztelést (ZNO) alkalmaznak. Mivel az első évfolyamos hallgatók nem vettek részt a felmérésben, s második és hatodik évfolyam között mindenki ZNO-val került be a felsőoktatásba, ezért rákérdeztünk, hogy a vizsgált hallgatók milyen eredményeket értek el az akkor kötelező ukrán ZNO érettségi vizsgán. A hallgatók 26,1%-a 100-120 pontot ért le, 34,6%-a 120-140 pontot, 28,1%-a 140-160 pontot és 10,5%-a 160-180 pont között teljesített. 180-200 közötti pontszámot a vizsgált hallgatók 7%-a érte el.

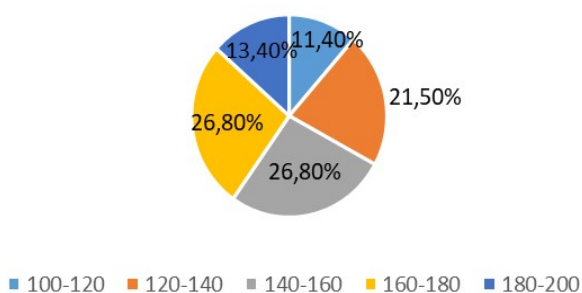
4. ábra: Ukrán ZNO eredményei

Forrás: saját szerkesztés

Kitértünk továbbá arra is, hogy a megkérdezettek szaktantárgyból milyen eredményeket értek el a ZNO érettségi vizsgán. A hallgatók 11,4%-a 100-120 közötti pontot ért el, 21,5%-a 120-140, 26,8%-a 140-160 pontot, 26,8%-a 160-180 és 13,4%-a 180-200 közötti pontszámot ért el. Jól látható, hogy szaktantárgyból magasabb eredményt értek el, mint ukrán nyelv és irodalom ZNO vizsgán.

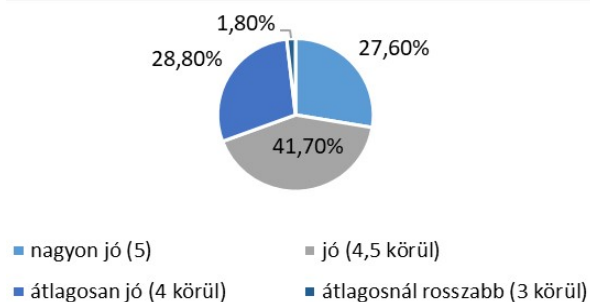
5. ábra: Szaktantárgy ZNO eredményei

Forrás: saját szerkesztés

A hallgatók tanulmányi átlagát is megvizsgáltuk. Az utolsó két félévet vettük alapul. A válaszok alapján 27,6% *nagyon jó* (5) átlaga van, 41,7%-ának *jó* (4,5), 28,8%-ának *átlagosan jó* (4 körül) és 1,8%-ának *átlagosnál rosszabb* (3 körül) átlaga van. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a hallgatók többségének *jó* (4 körül) az átlaga.

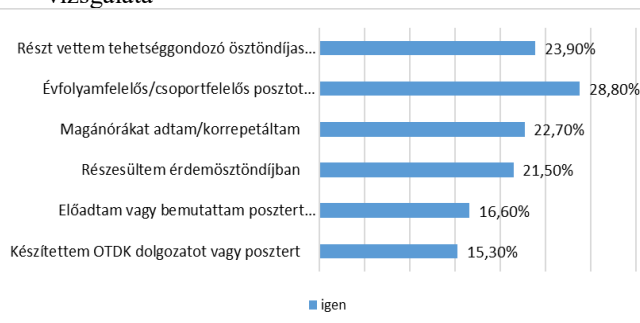
6. ábra: A megkérdezett hallgatók tanulmányi átlaga

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók 15,3%-a készített már OTDK dolgozatot, 16,6% mutatott már be előadást vagy posztot egy konferencián. 21,5% részesült eddig érdemösztöndíjban. 22,7%-a már adott magánórát/korrepetált. 28,8% töltött már be csoportfelelős/évfolyamfelelős posztot. 23,9% vett már részt tehetséggondozó ösztöndíjas programban. Az eloszlásokat az alábbi ábra mutatja be.

7. Fáb: Eredményességi mutatók vizsgálata

Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívünk további részében rákérdeztünk a továbbtanulással kapcsolatos tervekre. A válaszadók 82,8%-a a főiskolán, 2,3%-a Kárpátalján más egyetemen és 14,9%-a magyarországi egyetemen szeretné folytatni a tanulmányait. Mivel mesterképzésben tanuló hallgatók eredményességére is kíváncsiak vagyunk, ezért tőlük azt kérdeztük, hogy tervezik-e, hogy PhD tanulmányokat folytassanak. A megkérdezettek közül összesen 15 magiszteres hallgató készül tovább folytatni a tanulmányaikat. Ebből 11-en Magyarországon szeretnének felvételizni, kettő Kárpátalján és egy Ukrajnában szeretne PhD-képzésben részt venni, egy hallgató nem válaszolt erre a kérdésre.

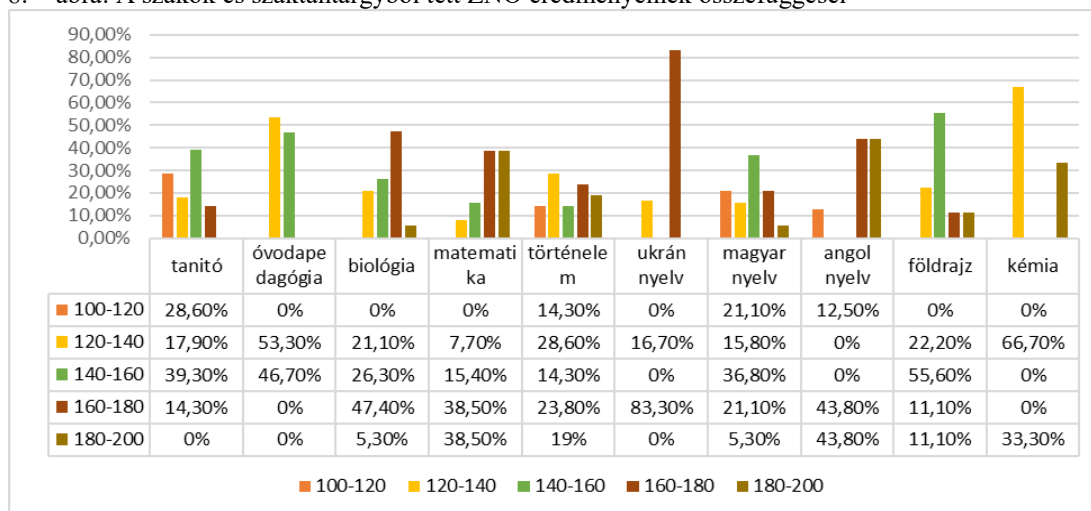
A továbbiakban megvizsgáltuk, hogy a hallgatók hány százaléka került már valamikor olyan helyzetbe, hogy tanulmányai félbehagyását fontolgatta. A válaszadók 44,2%-a még egyszer sem került ilyen helyzetbe, viszont 32,5%-a már többször is fontolgatta, hogy félbehagyja tanulmányait, 23,3%-a egyszer került ilyen helyzetbe.

Megvizsgáltuk, hogy milyen különbségek és hasonlóságok figyelhetők meg a különböző szakos hallgatók eredményességét illetően. Felértük és összefüggéseket kerestünk arra, hogy szakonként változik-e a tanulmányi eredményesség és melyik szakon tanulnak a legeredményesebb hallgatók. Chi-négyzet próbával összevetettük a szakok és a bemeneti követelmények pontszámainak összefüggéseit. Itt szignifikáns kapcsolat mutatható ki ($p=0,000$). Az óvodapedagógia, biológia, matematika, ukrán nyelv, földrajz és kémia szakos hallgatók közül senki nem ért el 100-120 közötti pontszámot. 120-140 közötti pontszámokat a kémia és az óvodapedagógus szakos hallgatók

érték el a legnagyobb arányban. 140-160 közötti pontszámokat a földrajz, óvodapedagógia, tanítói szakos hallgatók érték el a legtöbben. 160-180 közötti pontszámokat nagyon magasan az ukrán nyelv szakos hallgatók érték el 83,3%, őket követi a biológia és az angol nyelv szakos hallgatók. 180-

200 közötti pontszámot a tanítói, óvodapedagógia, ukrán nyelv szakos hallgatók közül senki nem ért el. Az angol nyelv és a matematika szakos hallgatók érték el a legmagasabb pontszámokat

8. ábra: A szakok és szaktantárgyból tett ZNO eredményeinek összefüggései

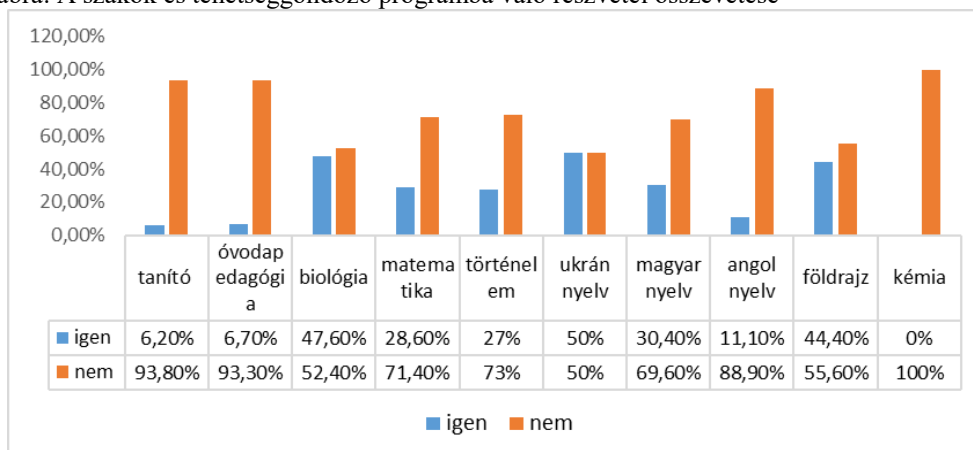
Forrás: saját szerkesztés

Ugyancsak szignifikáns kapcsolat mutatható ki az ukrán nyelv külső független tesztelés és a szakok összevetésénél ($p=0,007$). Nem meglepő eredmény, hogy az ukrán nyelv emelt szintű érettségien az ukrán szakos diákok teljesítettek a legeredményesebben. Továbbá azon angol szakos hallgatók aránya is felülreprezentált, akik magas pontszámot értek el ukrán nyelvből. Az óvodapedagógus hallgatók 40 százaléka és biológia szakosok 36,8 százaléka a minimum pontszámot érték el.

Chi-négyzet próbával összevetettük a szak és a részt vett-e tehetséggondozó programban kérdést. Ebben az esetben szignifikáns kapcsolatot találtunk ($p=0,008$). Ebben a tekintetben az ukrán szakos hallgatók voltak a legeredményesebbek, ugyanis a megkérdezett ukrán szakosok 50%-a vett részt

tehetséggondozó programban. Őket követik a biológia szakos hallgatók, akiknek 47,6%-a volt már ösztöndíjas tehetséggondozó programban. Hasonló eredmény mutatkozik a földrajz szakon, ahol a megkérdezett hallgatók 44,4%-a vett részt ilyen jellegű programban. A tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóknál a legalacsonyabb a részvételi arány. A megkérdezett kémia szakos hallgatók között pedig még senki (0%) nem vett még részt tehetséggondozó programban. Ennek hátterében feltehetően az van, hogy a tanítói és óvodapedagógia szak egy gyakorlatorientált képzés, ahol a tanítási kompetenciák fejlesztését helyezik előtérbe. A kémia szak még egy fiatal szak a Rákóczi-főiskolán, s a hallgatói létszám is alacsonyabb a többi szakhoz viszonyítva.

9. ábra: A szakok és tehetséggondozó programba való részvétel összevetése

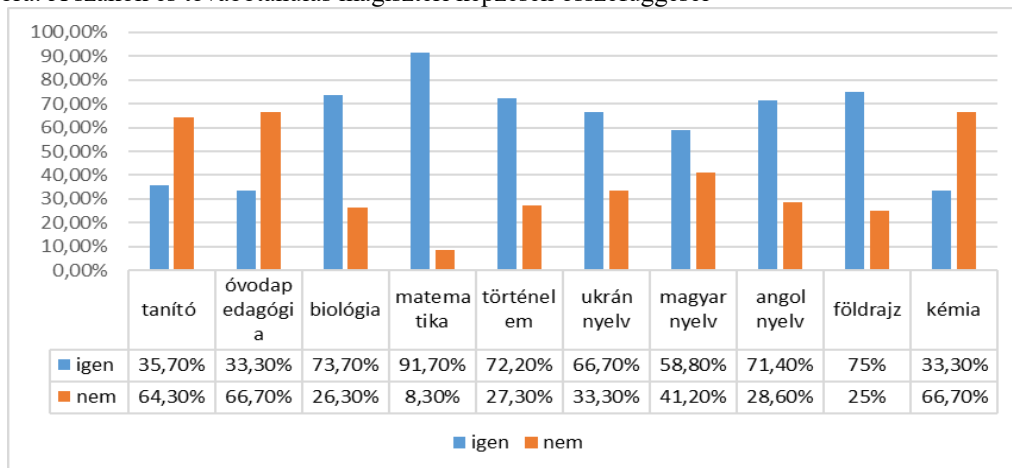

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgáltuk, hogy a különböző szakos BA/BSc képzésben részt vevő hallgatók szeretnének-e továbbtanulni magiszteri szinten. Ebben az esetben szintén szignifikáns kapcsolatot tapasztaltunk ($p=0,011$). A tanítói, óvodapedagógia

és kémia szakos hallgatóknál volt a legalacsonyabb a továbbtanulási hajlandóság. A legmagasabb eredmények a matematika szakon tanuló hallgatóknál figyelhető meg.

10. ábra: A szakok és továbbtanulás magiszteri képzésen összefüggései

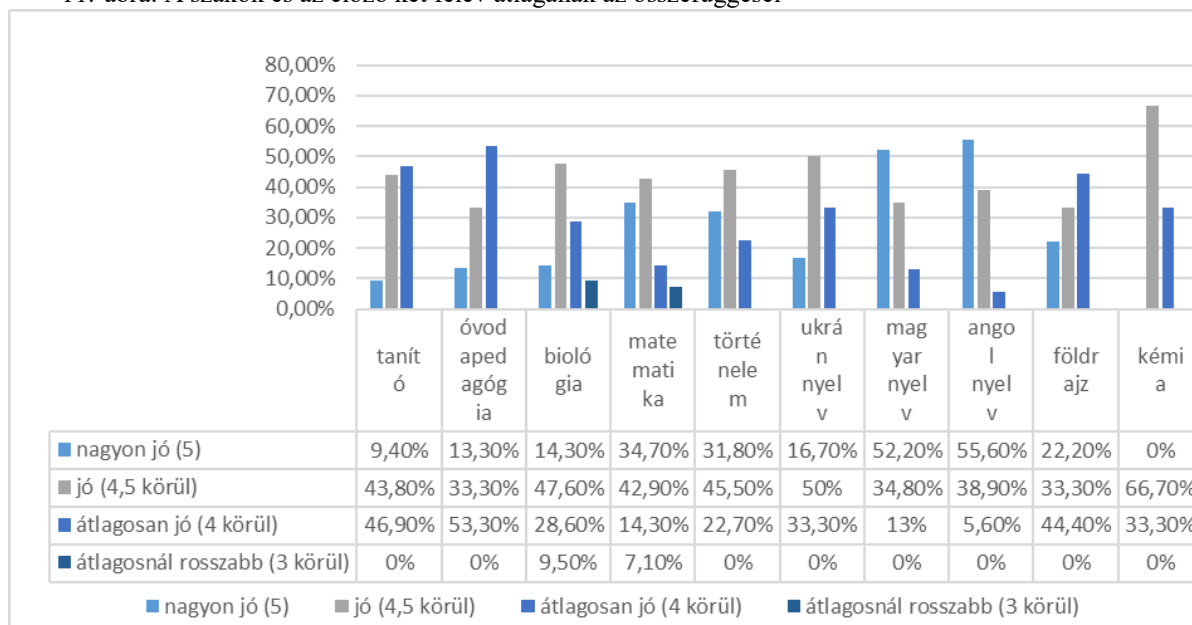

Forrás: saját szerkesztés

A tanulmányi átlag és a szakok között szintén szignifikáns kapcsolatot tapasztalunk ($p=0,016$). A megkérdezettek közül az angol szakon a legmagasabb azok aránya (55,6%), akik tanulmányi átlaga az elmúlt két félévben *nagyon jó* (5) volt. Követik a magyar nyelv, matematika, történelem, földrajz, ukrán nyelv, biológia, óvodapedagógia és tanító szakos hallgatók. A

megkérdezett kémia szakos hallgatók közül senki nem rendelkezett az elmúlt két félévben *nagyon jó* (5) átlaggal. Átlagosnál rosszabb (3 körüli) tanulmányi átlaggal a biológia és matematika szakos hallgatók 9,5% és 7,1%-a rendelkezik. A megkérdezett hallgatók többsége *jó* (4,5 körüli) és átlagosan jó (4 körüli) átlaggal rendelkezik.

11. ábra: A szakok és az előző két félév átlagának az összefüggései

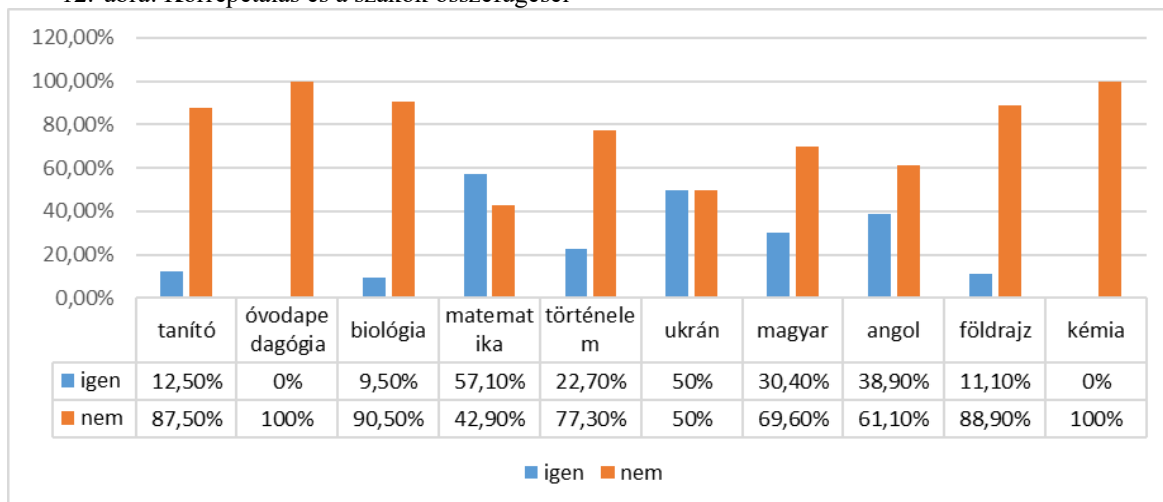

Forrás: saját szerkesztés

További szignifikáns kapcsolatot mutatható ki a korrepetálás és a szak között ($p=0,003$). A matematika szakos hallgatók válaszadóinak 57,1%-a, az ukrán szakosok fele (50%), a magyar

szakosok 38,9%-a szokott korrepetálni. Az óvodapedagógia és a kémia szakos válaszadók eddig még nem folytattak korrepetáló feladatkört.

12. ábra: Korrepetálás és a szakok összefüggései

Forrás: saját szerkesztés

Az eredmények alátámasztják hipotézisünket, melyben azt feltételeztük, hogy szakonként eltérő a hallgatók tanulmányi eredményessége. Az eredmények igazolják, hogy minden szakon másban eredményesek a hallgatók. Láthattuk, hogy a bemeneti követelmények tekintetében az angol, a matematika és a biológia szakosok voltak a legeredményesebbek.

Tehetséggondozó programban legnagyobb arányban a biológia, az ukrán nyelv és irodalom, a földrajz és a magyar nyelv és irodalom szakos válaszadók vettek részt. A továbbtanulási szándék alapján a matematika, a földrajz, a biológia és a történelem szakos válaszadók a legaktívabbak. A tanulmányi átlag szempontjából az angol, a magyar és a matematika szakos válaszadó diákok a legeredményesebbek. A matematika és a filológia szakos hallgatók már diákként vállalják középiskolások korrepetálását.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak eredményességét befolyásoló tényezők

Munkánk további részében összehasonlító elemzést végeztünk, hogy választ kapjunk arra a kérdésünkre, hogy hatással van-e a társadalmi háttér az eredményességre. Megvizsgáltuk a szülők családi állapotában történt változások összefüggését a tanulmányok félbehagyásának fontolgatásával. A nem változott továbbra is házasságban együtt élő szülők esetében felülreprezentált azok aránya (47,1%), akik még egyszer sem kerültek olyan helyzetbe, hogy tanulmányuk félbehagyását fontolgatták. A nem változott, továbbra is külön élnek szülők esetében 47,1%-a már egyszer került ilyen helyzetbe. Elvált szülők esetében felülreprezentált (44,4%) azok aránya, akik többször kerültek ilyen helyzetbe. A megkérdezettek között négy olyan hallgató volt, akiknek megözvegyült az édesanyjuk, tehát elvesztették édesapjukat. Mind a négy hallgató már többször került olyan helyzetbe, hogy tanulmányai

félbehagyását fontolgassa. Két olyan hallgató volt, akinek az édesapja megözvegyült. Egy hallgató még egyszer sem került ilyen helyzetbe, egy pedig egyszer már került.

2. táblázat: A szülők családi állapotában történt változás és a tanulmányok félbehagyás fontolgatását való összehasonlítás

Változás a szülők családi állapotában	Még egyszer sem	Egyszer kerültem	Többször kerültem	Chi-négyzet	Sig
Nem változott, házasságban/együtt élnek	47,1%	33,1%	19,9%	17,696	0,024
Nem változott, külön élnek	33,3%	41,7%	25%		
Elváltak	33,3%	22,2%	44,4%		
Édesanyám megözvegyült	0%	0%	100%		
Édesapám megözvegyült	50%	50%	0%		

*Az aláhúzva szereplő értékeknél az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban megvizsgáltuk a szülők családi állapotában történt változás összefüggését a továbbtanulás tervezését diplomaszerezés után kérdéssel. Felülreprezentált azok aránya, akiknek a szülei továbbra is házasságban/együtt élnek és szeretnék folytatni tanulmányait magisteri szinten. Az elvált szülők esetében 87,5%-a szeretné folytatni tanulmányait. 3 olyan hallgató volt, akinek az édesanyja megözvegyült, tehát elvesztették édesapjukat, ők nem készülnek továbbtanulni. Kettő olyan hallgató volt, akik az édesanyjukat veszítették el, ők viszont szeretnék továbbtanulni.

3. táblázat: A szülők családi állapotában való változást, a továbbtanulás tervezésével való összehasonlítás

Változás a szülők családi állapotában	Igen	Nem	Chi-négyszet	Sig
Nem változott, házasságban/együtt élnek	57,8%	42,2%	13,564	0,009
Nem változott, külön élnek	72,7%	27,3%		
Elváltak	87,5%	12,5%		
Édesanyám megözvegyült	0%	100%		
Édesapám megözvegyült	100%	0%		

*Az aláhúzással szereplő értékeknek az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

Mivel az eredményességben szerepet játszik a szülői mintakövetés, ezért a szülők iskolai végzettségét összehasonlítottuk a továbbtanulási tervekkel. Az apa esetében szignifikáns kapcsolat mutatható ki. Azon hallgatók, akiknek az édesapjuk rendelkezik diplomával, több mint a fele (54,5%-a) még szeretne továbbtanulni. Felülreprezentált azok aránya, akiknek az édesapjuk csak érettségivel rendelkezik és nem szeretnének továbbtanulni. Az eredmények alapján elmondható, hogy a hallgatók családi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre.

4. táblázat: Az apa iskolai végzettsége és továbbtanulási tervek összevetése

Apa iskolai végzettsége	nem tervezem, hogy ezen kívül még tanuljak	nem tudom, hogy akarok-e még tanulni	szeretnék még továbbtanulni	Chi-négyszet	Sig
Érettségi	30,4%	21,4%	48,2%	9,609	0,048
Szakközépiskola	11,8%	34,2%	53,9%		
Felsőoktatás	9,1%	36,4%	54,5%		

*Az aláhúzással szereplő értékeknek az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

Az édesanya iskolai végzettsége és a tehetséggondozó programban való részvétel között szignifikáns kapcsolat mutatható ki. Felülreprezentált azok aránya, akik részt vettek már tehetséggondozó programban és édesanyjuk felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

5. táblázat: Az anya iskolai végzettsége és a tehetséggondozó programban való részvétel összevetése

Anyai iskolai végzettsége	Részt vettem tehetséggondozó programban	Nem vettem részt tehetséggondozó programban	Chi-négyszet	Sig
Érettségi	6,2%	93,8%	10,77	0,056
Szakközépiskola	0%	100%		
Felsőoktatás	23,1%	76,9%		

*Az aláhúzással szereplő értékeknek az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

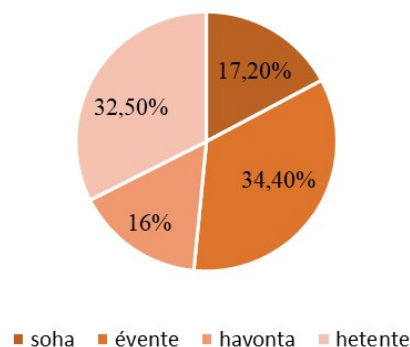
Forrás: saját szerkesztés.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a 2. hipotézis, miszerint a II. RFKMF pedagógusképzésében résztvevő hallgatók társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre, beigazolódott.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak sportolási tevékenységei és annak hatása az eredményességre

Mivel számos kutatás bizonyítja, hogy a sportolás is befolyásolja a hallgatók tanulmányi eredményességét, ezért felmértük, hogy a hallgatók eredményességére mennyire hat a sportolás. Rákérdeztünk, hogy a testnevelés kurzuson kívül milyen gyakran végeznek sporttevékenységeket. A válaszok alapján 17,2%-a soha nem végez semmilyen sporttevékenységet, nagy része 34,4%-a évente, 16%-a havonta és 32,5%-a hetente.

26. ábra: Sporttevékenység gyakorisága

Forrás: saját szerkesztés

A sportolás tekintetében csak egy helyen találtunk szignifikáns összefüggést ($p=0,023$). Azok 75 százaléka, akik havonta végeznek sporttevékenységet, még egyszer sem fontoltgatták a tanulmányok félbehagyását. Ez az eredmény arra enged következtetni, hogy akik hobbi szinten foglalkoznak sportolással, kitartóbbak a tanulásban is. Mivel a többi változóval kapcsolatban nem találtam szignifikáns eltérést vagy összefüggést, ezért harmadik hipotézis, miszerint a sportolás pozitív hatást gyakorol a tanulmányi eredményességre, csak részben igazolódott be.

6. táblázat: Sporttevékenységek végzése és a tanulmányok félbehagyásának összetevései

Sporttevékenységek végzése		Még egyszer sem	Egyszer kerültem	Többször kerültem	Chi-négyszet	Sig
	soha	36,4%	18,2%	45,5%	10,72	0,023
	évente	25,5%	33,3%	41,7%		
	havonta	75,0%	25,0%	25,0%		
	hetente	47,8%	39,1%	13%		

*Az aláhúzva szereplő értékeknek az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

Összefoglalás. Jelen munkában a tanulmányi eredményesség vizsgálatát tűztük ki célul a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésben résztvevő hallgatói körében.

Az első hipotézisünk, miszerint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésében résztvevő hallgatók társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre, beigazolódott, hiszen egyértelműen kirajzolódott, hogy az anya iskolai végzettsége, valamint a hallgató családi háttérében bekövetkezett változások hatással voltak az eredményességükre. Eredményeink második hipotézisünket is alátámasztották, miszerint szakonként eltérő a hallgatók tanulmányi eredményessége. Az eredmények rámutattak, hogy mind a tanulmányi átlagban, mind a konferenciariészvételekben, érdemösztöndíjakban, tehetség gondozó programokban való részvétel alapján eltérő a szakok hallgatóinak eredményessége. A vizsgált eredményességi mutatók alapján a biológia, az angol nyelv és irodalom, a matematika, az ukrán nyelv és irodalom, valamint a magyar nyelv és irodalom szakos hallgatók a legeredményesebbek. A kutatás utolsó kérdése, hogy a sportolás pozitív vagy negatív irányba tereli a tanulmányi eredményességet. Az az eredmény született, hogy akik hobbi szinten foglalkoznak sportolással, kitartóbbak a tanulásban. A harmadik hipotézis, miszerint a sportolás pozitív hatást gyakorol a tanulmányi eredményességre, részben igazolódott be. Bár az kirajzolódott, hogy a sportolással foglalkozók kitartóbbak, a többi eredményességi mutatónál nem találtunk szignifikáns kapcsolatot. A kutatás segítségével képet alakíthatunk ki a kárpátaljai magyar tannyelvű felsőoktatás helyzetéről és eredményességéről. A kiválasztott téma felkutatása segítségével adatokat kaptunk arra vonatkozóan, hogy a kárpátaljai magyar pedagógusképzésben résztvevő hallgatók mennyire érdeklődnek a tudományos munka iránt, tervezik-e, hogy tanulmányaikat mesterképzésen, esetleg PhD-képzésen kívánják folytatni. A

pedagógusképzésben résztvevő hallgatók tanulmányi eredményességét vizsgáló kutatás hiánypótló, amely segíthet abban, hogyan motiváljuk a hallgatókat a tudomány művelésére, ezzel is hozzájárulva a kárpátaljai elit utánpótlásához.

HIVATKOZOTT IRODALOM

1. Bander Katalin – Galántai Júlia (2015): Az eredményesség dimenziói és háttértényezői intézményi szemmel. In: Szemerszki Marianna (szerk.): *Eredményesség az oktatásban*. Budapest, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, P. 93–121.
2. Engler Ágnes (2014): *Hallgatói metszetek. A felsőoktatás felnőtt tanulói*. Debrecen, Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ.
3. Engler Ágnes (2015): Családkultúra és eredményesség. In: Pusztai Gabriella – Kovács Klára (szerk.): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó, P. 152–160.
4. Fényes Hajnalka (2009): Nemek szerinti iskolai eredményesség és a férfihány hipotézis. In: *Magyar Pedagógia* 109. évf. 1. szám, P. 77–101.
5. Horn Dániel – Sinka Edit (2006): A közoktatás minősége és eredményessége. Budapest, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet.
6. Komaraju, M. – Nadler, D. (2013): Self-Efficacy and Academic Achievement: Why do Implicit Beliefs, Goals and Effort Regulation Matter? *Learning and Individual Differences*, 25. P. 67–72.
7. Kovács Klára (2015): A sportolás hatása a tanulmányi eredményességre. In: Pusztai Gabriella – Kovács Klára (szerk.): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó, P. 161–171.
8. Kovács Klára (2016): A sportolás hátránykompenzáló szerepe a tanulmányi eredményességre gyakorolt hatása révén. In: Kovács Klára (szerk.): *Sport és inklúzió*. Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar, Gerontológia Tanszék, P. 5–7.
9. Pusztai Gabriella (2011): *A láthatatlan kéztől a baráti kezéig*. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó.
10. Pusztai Gabriella (2014): Hallgatói eredményességi koncepciók és mutatók a felsőoktatáskutatásban. In: Nagy Péter Tibor – Verosza Zsuzsa (szerk.): *A felsőoktatás kutatása*. Budapest, Gondolat

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПОЛЛОІ Каталін Дезидерівна – доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: академічна мобільність, освіта національних меншин, академічна успішність, соціальна інтеграція.

САНТО Жофія Василівна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: академічна успішність, результативність.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

POLLOI Katalin Desiderivna – PhD, Associate Professor, Department of Pedagogy, Psychology, Primary and Preschool Education and Management of Educational Institutions Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Circle of scientific interests: student mobility, education of national minorities, academic achievement, social integration.

SANTO Zhofia Vasylivna – Master's student, Department of Pedagogy, Psychology, Primary and Preschool Education and Management of Educational Institutions Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Circle of scientific interests: academic achievement, effectiveness.

Стаття надійшла до редакції 3 серпня 2024 р.

УДК 37.018.54:78

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.09.152

СІЖУК Інна Володимирівна –

аспірантка Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова,

заступник директора з виховної роботи,

викладач фортепіано Київської дитячої музичної школи №8

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0048-1492>

e-mail: innochka04romaha@gmail.com

ФОРТЕПІАННЕ НАВЧАННЯ В МИСТЕЦЬКИХ ШКОЛАХ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

СІЖУК Інна Володимирівна. ФОРТЕПІАННЕ НАВЧАННЯ В МИСТЕЦЬКИХ ШКОЛАХ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розглянуто зміст роботи початкової освіти мистецьких шкіл та, відповідно до цього, здійснено порівняльну характеристику діючих програм фортепіанного навчання молодших школярів, а також розкрито його потенціал у розвитку усіх структурних компонентів музичності учнів-піаністів молодшого шкільного віку.

Ключові слова: музичність, структура музичності, молодші школярі, мистецькі школи, фортепіанне навчання, типова навчальна програма.

SIZHUK Inna Volodymyrivna. PIANO TRAINING IN ART SCHOOLS AS A MEANS OF DEVELOPING THE MUSICALITY OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN

The article discusses the content of primary education in art schools and, accordingly, provides a comparative characterization of existing piano training programs for junior schoolchildren, as well as reveals its potential in the development of all structural components of piano students' musicality of primary school age.

The focus of our article is on institutions of primary art education, which currently exist in the form of art schools that work and carry out educational activities according to their own educational programs, including cross-cutting or typical educational programs.

On the basis of a comparative analysis of programs for piano teaching of students in art schools, we investigated the relationship between the content-structural characteristics of the musicality of junior schoolchildren and the content content of all program provisions of their piano teaching, based on the typical curriculum of a new model. We found reasons to claim that piano training in modern art schools is an effective means of developing the musicality of junior schoolchildren.

The relationship between the content-structural characteristics of the musicality of junior schoolchildren and the content of all the program provisions of their piano training, analyzed in this article, gives grounds for asserting that piano training in modern art schools is an effective means of developing students' musicality in all its content-structural completeness.

Keywords: musicality, structure of musicality, junior schoolchildren, art schools, piano training, typical curriculum.